

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΒΟΡΕΑ

Ἀναλαμβάνων σήμερον ἐπισήμως τὴν προεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας πλείστας, φίλοι συνάδελφοι, ὁμολογῶ χάριτας πρὸς ὑμᾶς, ὧν ἡ εὐμενὴς ψῆφος μὲ ἀνεβίβασεν εἰς τὸ ὑπατον ἀξίωμα ἐν τῇ ἀνωτάτῃ ταύτῃ πνευματικῇ τοῦ Ἑθνους ἐστίαι.

Ἰδιαιτέρας εὐχαριστίας ὀφείλω πρὸς τὸν ἀγαπητὸν τέως πρόεδρον κ. Μιχαὴλ Κατσαρᾶν, ὅστις εἰς τὸν φίλον καὶ τὸν ἐγγύτερον συνάδελφον καὶ ἐν πᾶσιν ὁμόφρονα ἀποβλέπων τοὺς φιλόφρονας εἶπε περὶ ἐμοῦ λόγους. Ὁ κ. Κατσαρᾶς, ὁ μαθητὴς τοῦ μεγάλου *Charcot*, ἐγένετο ὁ κύριος ἰδρυτὴς τῆς νευρολογίας καὶ τῆς ψυχιατρικῆς ἐν Ἑλλάδι, ὅστις διὰ τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ γενναίαν παρέσχε συμβολὴν εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύτην καὶ διὰ σοφῶν συγγραμμάτων καὶ τελεσφόρου διδασκαλίας πολλοὺς παρσκεύασε μαθητὰς καὶ θιασώτας. Καὶ εἶναι γνωρίζον ὅτι ἡ ψυχιατρικὴ οὕτως ἀρρηκτως συνδέεται μετὰ τῆς ψυχολογίας, ὥστε ἡ ἑτέρα τῶν ἐπιστημῶν τούτων δὲν δύναται νὰ ροηθῇ ἄνευ τῆς ἑτέρας. Ἀλλ' ὁ κ. Κατσαρᾶς δὲν εἶναι μόνον ὁ διαπρεπὴς τῆς θείας αὐτοῦ ἐπιστήμης μυσταγωγός, ἀλλὰ καὶ ὁ διαπρύσιος τῶν κοινωνικῶν καὶ τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν κήρυξ, ὅπως καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἔδειξεν ἐν τῷ πανηγυρικῷ λόγῳ, ἐν ᾧ ἐξῆρε τὴν ἀνάγκην τῆς ἰσορροπίας μορφώσεως τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς διανοίας. Καὶ εἶναι περιφανὲς ὅτι καὶ ἐν τούτῳ τῷ στίβῳ συμπίπτει ἡ ἡμετέρα δρᾶσις.

Τὴν προθυμίαν καὶ τὴν σύνεσιν, ἣν ἐπέδειξεν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ὡς πρόεδρος ὁ κ. Κατσαρᾶς, δὲν εἶναι βεβαίως ἀνάγκη νὰ ἐξάρω ἐγὼ ἐνταῦθα. Πάντες εἶδομεν αὐτὸν ἀόκνως καὶ ἀδιαλείπτως παρακολουθοῦντα τῆς Ἀκαδημίας τὸ ἔργον καὶ κατὰ πάντα τρόπον συντελοῦντα εἰς τὴν ἐνίσχυσιν καὶ ἐπίδοσιν αὐτοῦ. Καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἐκπροσωπῶ τὰς γνώμας πάντων, ἐὰν ἐκφράσω εἰς αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τοῦ Σώματος.

Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν προηγηθέντα ἐν τῇ προεδρίᾳ σεβαστὸν φίλον καὶ συνάδελφον, τὸν ἀκάματον ἱστοριοδίφην τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐξαίρετον λογοτέχνην, αἰσθανομαι σήμερον τὸ καθῆκον πολλὴν νὰ ὁμολογήσω χάριν δι' ὅσα εὐγενῶς εἶπε περὶ ἐμοῦ, ὅτε εἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ παρέδιδε τὸ προεδρικὸν ἀξίωμα.

Κύριοι συνάδελφοι,

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμπληροῦται δεκαετία ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας καὶ εὐλαβὴς ἡ μνήμη ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθὸν καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης ἀναπολεῖ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, οἵτινες πρῶτοι ἐν Ἑλλάδι πάσαι ἐθεμελίωσαν τὸν θεσμὸν τῶν Ἀκαδημιῶν καὶ ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς συνετήρησαν αὐτὸν καὶ παρ-

δωσαν εἰς τοὺς ἄλλους λαούς, ἀπὸ τοῦ δαιμονίου νιοῦ τοῦ Ἀρίστωνος μέχρι τῶν μεγαλωνύμων ἰδρυτῶν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὅσα ἄλλα καὶ ἀλλαχοῦ ἰδρύθησαν ὅμοια καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὕστερον τοῦ Γεωργίου Πλήθωνος, ὅστις κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀναγεννήσεως τὸν θεσμόν τοῦτον μετελαμπάδενυσεν εἰς τὴν Ἀσίαν· ἔπειτα δὲ καὶ ἐκείνους, οἵτινες, ἀφ' οὗ ἀνέκτησε τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς ἡ Ἑλλάς, τὸν καλλιπρεπῆ τοῦτον τῆς σοφίας ἀνήγειραν ναὸν καὶ ἐνεφύσησαν εἰς αὐτὸν πνοὴν ζωῆς καὶ δημιουργίας, ἀπὸ τοῦ μεγαλοπράγμονος Σίμωνος Σίνα καὶ τοῦ Τσοῦφλη καὶ τοῦ Δωρίδου καὶ τοῦ Βόζου μέχρι τοῦ Ἐμμανουὴλ Μπενάκη καὶ ὅσοι ἄλλοι μετέδωσαν ἐκ τοῦ πλούτου αὐτῶν πρὸς λειτουργίαν τοῦ ἐθνικοῦ τούτου ἰδρύματος, καὶ ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Σχινᾶ, τοῦ πρώτου πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου, τοῦ ὑποβαλόντος τὴν ἰδέαν τῆς ἰδρύσεως ἐλληνικῆς Ἀκαδημίας εἰς τὸν αἰοίδιμον Σίνα, μέχρι τοῦ Ἀλεξάνδρου Παγκαβῆ, ὅστις καὶ τὸν πρῶτον συνέταξεν αὐτῆς κανονισμόν, καὶ τοῦ ἀειμνήστου Δημητρίου Αἰγινήτου, ὅστις ὡς ὑπουργὸς μὲν ἠτύχησε νὰ καταβάλλῃ τὰς βάσεις τῆς λειτουργίας τῆς Ἀκαδημίας, ὡς πρόεδρος δ' ἔπειτα καὶ γενικὸς γραμματεὺς συνετέλεσεν εἰς τὴν κατοχύρωσιν καὶ τὸν προβίβασμόν τοῦ ἔργου αὐτῆς.

Ὁ δὲ λογισμὸς ἐν τῇ ἀναμνήσει ταύτῃ σπεύδει εἰς τὴν ἀνασκόπησην τοῦ μέχρι τοῦδε συντελεσθέντος ἔργου τῆς Ἀκαδημίας καὶ τὴν ἀναμέτρησην τῶν καθηκόντων, αἵτινα ἐπιβάλλονται εἰς τὸ φωτοβόλον τοῦτο τοῦ Ἐθνικοῦ καθίδρυμα κατὰ τὴν μέλουνσαν σταδιοδρομίαν αὐτοῦ.

Καὶ πᾶς δίκαιος κριτὴς θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι αἱ ἤδη συγκομιθεῖσαι ἀπαρχαὶ δὲν εἶναι μικροῦ λόγου ἄξια, ἐὰν μάλιστα λάβῃ πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν ὀλίγον χρόνον, ὅστις διέτρευσεν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς Ἀκαδημίας, καὶ τὰς δυσχερείας, πρὸς ἃς εἶχεν αὕτη νὰ παλαίσῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ βίου αὐτῆς.

Αἱ πολλαπλαῖ ἀνακωνώσεις αἱ γινόμεναι ἐν τῇ Ὀλομελείᾳ ὑπὸ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων καὶ ἄλλων μελῶν καὶ ὑπὸ ξένων ἐπιστημόνων κατὰ τοὺς δέκα τούτους ἐνιαυτούς, αἱ ἐν αὐτῇ διεξαγόμεναι ἐπιστημονικαὶ ἔρευναι, ἐν αἷς αἱ τῆς γεωλογίας καὶ τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ μελέτη τῶν μνημείων τῆς ἐλληνικῆς ἱστορίας, ἡ ἔκδοσις τῶν βυζαντιακῶν μνημείων τῆς Κύπρου, ἡ μελέτη τῶν ἐν Ἑλλάδι ψηφιδωτῶν, ἡ σύνταξις τοῦ ἱστορικοῦ λεξικοῦ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, οὗτινος ἐξεδόθη ὁ πρῶτος, παρασκευάζεται δὲ ὁ δεῦτερος τόμος, ἡ ἴδρυσις τῆς ἐλληνικῆς βιβλιοθήκης, ἡ μελέτη τῆς μεσαιωνικῆς φιλολογίας, αἱ λαογραφικαὶ ἔρευναι, ἡ περισυλλογὴ καὶ ἐξέτασις τῶν ἐθίμων τοῦ δικαίου, ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ χώρου, ἐν ᾧ ἦτο ἰδρυμένη ἡ τοῦ Πλάτωνος Ἀκαδήμεια, ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ μαρτυροῦσιν ἀριδύλως ὅτι ἡ ἡμετέρα Ἀκαδημία κατὰ δύναμιν τὸ ἔργον αὐτῆς προάγουσα συμβάλλεται εἰς τὸν μέγαν σκοπόν, ὃν πανταχοῦ ἐπιδιώκουσιν οἱ ἱερώτατοι οὗτοι βωμοὶ τῆς ἐπιστήμης.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλως συνετέλεσεν ἡ Ἀκαδημία ἡμῶν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνευματικοῦ βίου τῆς χώρας, οὐ μόνον τοῦ θεωρητικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ πρακτικοῦ, κατὰ τὰς παντοίας αὐτοῦ ἐκδηλώσεις. Διὰ προκηρύξεως βραβείων, ἅτινα καὶ ἐκ παλαιῶν προῆλθον καὶ ἐκ νέων δωρεῶν φιλογενῶν Ἑλλήνων, καὶ δι' ἀπονομῆς μεταλλίων καὶ δι' ὑποτροφιῶν παρεσκεύασε μὲν μελέτας εἰς προαγωγὴν μάλιστα τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου τοῦ ἀπὸ τῆς γεωργίας πηγάζοντος καὶ τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς βιομηχανίας καθόλου εἰπεῖν, προεκάλεσε δὲ τὴν δημιουργίαν ἔργων πνευματικῶν, ἐνίσχυσε δὲ τὴν κοινωνικὴν ἠθικὴν.

Καὶ ἐδολιχοδρομήσαν ἐνταῦθα κατὰ τὸν βραχὺν τοῦτον χρόνον τῶν ἐπιστημῶν οἱ ἐργάται καὶ συνεχόρευεν ἡ λογοτεχνία καθόλου καὶ παρεφάνη εἰς τὴν κοινίστραν καὶ ἡ ἄλλη τέχνη καὶ ἡ μουσικὴ καὶ σεμνὴ εἰς τὰς στεφανηφορίας ταύτας προσῆλθεν ἡ Ἀρετή, ἵνα ἀναλάβῃ τὴν δάφνην.

Καὶ εἶναι, ὅπερ εἴπομεν ἤδη, ἀπαρχαὶ τὰ μέχρι τοῦδε, ἀλλ' ἀπαρχαὶ γενναῖαι ἐγγνώμεναι τὸ μέλλον τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας, ὅσον εὖχεται καὶ προσδοκᾷ ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ ἡ ἀναμένουσα νέας ἡμέρας εὐδαιμονίας καὶ δόξης. Ἄλλ' ἄς μὴ τείνωμεν τῆς φαντασίας τὰ περὶ ἐπὶ πολὺ. Τοῦ βελτίονος ἡ ζήτησις ἄς θεωμαίνῃ μόνον τὴν ψυχὴν, ἄς ἀναρριπίξῃ τοὺς πόθους, ἄς παροτρύνῃ καὶ χαλκύνῃ τὴν θέλησιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πολλαπλῶν ἔργων, ἅτινα εἶναι ἀνατεθειμένα εἰς ἡμᾶς.

Δὲν εἶναι βεβαίως τοῦ παρόντος τὰ ἔργα ταῦτα ἐγὼ νὰ διεξέλθω ἐνταῦθα. Αἰσθάνομαι ὅμως σήμερον ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην εἰς τινὰ τούτων νὰ ἐπιστήσω μάλιστα τὴν ὑμετέραν διάνοιαν.

Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ συντονωτέρα μετοχὴ τῆς Ἀκαδημίας εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν περὶ τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἠθικῆς τοῦ Ἑθνους συνειδήσεως. Καὶ ἐν τούτῳ συμφέρομαι μέχρι τινὸς πρὸς τὴν πρότασιν τοῦ ἀγαπητοῦ συναδέλφου κ. Κατσαρᾶ. Εἶναι εἰς πάντας γνώριμον, πῶς ἀπὸ τῶν χρόνων μάλιστα τοῦ πολέμου καταφρονοῦνται ἢ καὶ ἀνατρεπόμεναι ὅλως αἱ ἠθικαὶ ἀξίαι καὶ καταλύονται τὰ εὐγενῆ ἰδανικά, ἅτινα ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ ἡ σύνεσις καὶ τὸ ὑψηλὸν φρόνημα ἐδημιούργησαν, ἵνα διέπωσι καὶ κανονίζωσι τὸν βίον κατὰ τὰς παντοίας αὐτοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐκδηλώσεις. Ἡ τελείωσις, ἡ ὑπεριότης τῶν τοιούτων ἀξιών, ἣτις ἔγκειται ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθήκοντων ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, πρὸς τὴν κοινωνίαν, πρὸς σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα, ὑπεχώρησεν εἰς σκοποὺς βανασοτέρους.

Εἶναι δὲ πρόδηλον ὅτι ἡ νήφουσα ἀνθρωπότης, ἣτις ὀφείλει νὰ φέρεται πρὸς τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν καὶ ἐξύψωσιν, ἱερώτατον ἔχει καθῆκον μετ' εὐλαβείας νὰ προσατενίσῃ εἰς τὸν κόσμον τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν καὶ ρυθμίσῃ πρὸς αὐτὰς τὸν βίον καὶ ἀντιδρᾷ κατὰ τῶν τοιούτων ἐγχειρημάτων καὶ ἀνακόπῃ τῆς τοιαύτης ἀσυνεσίας τὴν τυφλὴν καὶ παράλογον ὁρμήν.

Ἡ Ἐκκλησία, ἡ τεταγμένη ἄγρυπνος τῆς ἡθικῆς ἱερέια, ἔχει ἐν τοῖς πρώτοις τοῦτο τὸ καθήκον. Ἡ περίοδος τοῦ βίου, ἣν διατρέχομεν, ἀπαιτεῖ εἴπερ τις καὶ ἄλλη τὴν ἐπαγρύπνησιν, τὸ κήρυγμα, τὴν καθοδήγησιν εἰς τὸν κατ' ἀρετὴν βίον. Καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀσπράσῃ πάλιν καὶ νὰ βροντήσῃ ὁ ἄμβων καὶ νὰ ἀκουσθῶσιν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν πολλῶν νέων Χρυσοστόμων καὶ Βασιλείων καὶ Γρηγορίων τὰ θεσπέσια ρήματα.

Καὶ ἡ Πολιτεία δὲ διὰ τῶν σχολείων μάλιστα καὶ ἡ οἰκογένεια καὶ τὸ θέατρον καὶ ὁ τύπος, πάντες συλλήβδην οἱ εἴτε ἀμέσως πεπιστευμένοι τὴν παιδευσιν τῶν ἀνθρώπων εἴτε ἐμμέσως συντελοῦντες εἰς αὐτήν, καθήκον ἐπιτακτικὸν ἔχουσιν ὅχι μόνον νὰ κρούσωσι τοῦ κινδύνου τὸν κώδωνα, ἀλλὰ καὶ νὰ πατάξωσι τὴν τοσαύτην κακίαν καὶ κοινωνικὴν πλημμέλειαν καὶ ἀναγάγωσι τὰς ψυχὰς πάλιν ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ αἰώνια.

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο ἔχει ἐν τοῖς πρώτοις καὶ ἡ Ἀκαδημία. Ἡ Ἀκαδημία ὅχι μόνον τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν τέχνην ὀφείλει νὰ προάγῃ καὶ ἀσχέτως πρὸς τὸν βίον νὰ θεραπεύῃ τὰ γράμματα, ἀλλ' ὡς ἀνώτατος Ἄρειος Πάγος καὶ νὰ ἐπιβλέπῃ καὶ παρακολουθῇ τὴν ἐθνικὴν ἀγωγὴν, καὶ ὑποδεικνύῃ μὲν εἰς τὴν Πολιτείαν τὰς ἡθικὰς πλημμελείας, συντελῇ δὲ καὶ ἐκεῖνη τὸ καθ' αὐτήν εἰς τὴν ἄρσιν αὐτῶν. Ἐπαθλα πολλαπλᾶ, δι' ὧν θὰ προτρέπῃ εἰς παρασκευὴν βιβλίων προαγόντων τὸ ἡθικὸν φρόνημα, βραβεῖα, δι' ὧν θὰ τιμᾷ ἐκείνους, ὅσοι ἀσκοῦσι καὶ περιθάλλουσι καὶ ἐνισχύουσι τὴν κοινωνικὴν ἀρετὴν, εἶναι τὰ κυριώτατα τῶν μέσων, ἅτινα ἄγουσιν εἰς τὸν ἀληθῶς μέγαν τοῦτον σκοπόν.

Οὕτως ἐργάζονται καὶ αἱ Ἀκαδημίαι τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὅσαι εἶναι παραπλήσιαι πρὸς τὴν ἡμετέραν. Παρὰ τὰ πάμπολλα βραβεῖα, ἅτινα ἔχουσι πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐρευνητῶν τῶν παντοίων ἐπιστημῶν, τῶν φυσικῶν καὶ τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν φιλοσοφικῶν, πλεῖστα καὶ ἄλλα ἔχουσιν ἔπαθλα, δι' ὧν καὶ βιβλία βραβεύουσι συντείνοντα εἰς τὴν ἡθικὴν τῶν ἀνθρώπων βελτίωσιν καὶ παντοίας ἡθικὰς πράξεις καὶ ἐνεργείας.

Βεβαίως πρέπει νὰ ὑπάρξωσι καὶ παρ' ἡμῶν οἱ ἀγωνοθέται, οἵτινες θὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν κατόρθωσιν τῶν ὑψηλῶν τούτων τῆς Ἀκαδημίας σκοπῶν. Ἀλλὰ τύχῃ ἀγαθῇ δὲν ἐξέλειπον ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ φιλογενεῖς ἄνδρες, οἵτινες καὶ δύνανται καὶ πρόθυμοι θὰ εἶναι νὰ ἀφιερῶσωσιν ὑπὲρ αὐτῆς τὸν πλοῦτον.

Τὸ δεύτερον καθήκον, εἰς τὸ ὁποῖον κρίνω ἀπαραίτητον νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῆς Ἀκαδημίας, εἶναι ἡ ταχεῖα περιφρούρησις τῆς γλώσσης καὶ ἡ παρασκευὴ τοῦ Λεξικοῦ αὐτῆς.

Ἡ Ἑλλάς ἐκ χρόνων παλαιωτάτων μετὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ

καθόλου ἐδημιούργησε τὴν πλουσιωτάτην καὶ ἀκριβεστάτην τῶν γλωσσῶν καὶ πᾶν εἶδος λόγον ἀνήγαγεν εἰς ἀνέφικτον τελειότητα. Τῆς φυσικῆς, τῶν μαθηματικῶν, τῆς ἀστρονομίας, τῆς γεωγραφίας, τῆς ἱατρικῆς, τῶν ἄλλων φυσικῶν ἐπιστημῶν ἡ γλῶσσα ἐδημιουργήθη διὰ τῶν Ἑλλήνων φυσιοδιφῶν. Διὰ τῶν ποιητῶν δὲ καὶ τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν ρητόρων καὶ τῶν ἱστορικῶν καὶ τῶν ἄλλων συγγραφέων ηὐξήθη σφόδρα ὁ πολύτιμος θησαυρὸς τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης. Καὶ οὐ μόνον ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἀκρίβεια ἐγένοντο τῆς γλώσσης ἡμῶν τὰ χαρακτηρισμὰτα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνυπερβλητον κάλλος, οὗτος ἀφετηρία ὑπῆρξεν ἡ δαιμονία περὶ τὸ καλὸν εὐαισθησία τῶν Ἑλλήνων. Ὅπως εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης οἱ Ἕλληνες τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν χάριν ἀπετύπωσαν καὶ ἐδημιούργησαν Παρθενῶνα καὶ Ἐρέχθειον καὶ Ἐρμῆν τοῦ Πραξιτέλους καὶ Νίκην τοῦ Παιωνίου, οὕτως ἐφήρμοσαν εἰς τὴν γλῶσσαν κάλλος μεγαλοῦργον καὶ παρήγαγον ἀνέφικτα πρότυπα λόγου. Καὶ φαίνεται τὸ κάλλος καὶ ἡ χάρις οὐ μόνον ἐν τῇ ποιήσει, ἐν ᾗ ἡ δημιουργία εἶναι δαφιλεστέρα καὶ ἡ πρωτοτυπία συχνότερα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ λόγῳ τῷ πεζῷ. Παρὰ τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου καὶ τοὺς ἐπινίκους τοῦ Πινδάρου καὶ τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους τὴν μούσαν ἴστανται τὰ δαιμόνια τοῦ Πλάτωνος ἀριστοτεχνήματα καὶ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Ἰσοκράτους καὶ τῶν ἄλλων λογογράφων. Ἀνέσπερον ἐν τοῖς ἔργοις τούτοις διαπρέπει τοῦ λόγου τὸ κάλλος, τὸ εὐφωρον, τὸ μουσικόν, ὁ ρυθμὸς καὶ ἡ ἁρμονία καὶ ἡ χάρις, τὰ παντὸς τοῦ λόγου κοσμήματα καὶ ἀγλαΐσματα, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα ἡ ἐλληνικὴ ὠνομάσθη γλῶσσα θεῶν, ἐγένετο δὲ τὸ πρότυπον πάντων τῶν ἔπειτα, ὅσοι τὸν ἐλληνικὸν πολιτισμὸν καθόλου καὶ τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν ἔσχον ἀφετηρίαν κατὰ τὴν δημιουργίαν ἰδίου πολιτισμοῦ καὶ ἰδίας γλώσσης καὶ λογοτεχνίας.

Τῆς γλώσσης ταύτης, ἣτις συμφώνως πρὸς τοὺς ἀπαράβατους νόμους τῆς γενέσεως καὶ ἀνελίξεως τῶν γλωσσῶν ἀνεπτύχθη καὶ διεμορφώθη περαιτέρω ἐν τῷ μακρῷ βίῳ τοῦ μακεδονικοῦ καὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἐλληνισμοῦ, μορφὴ νεωτάτη καὶ συνέχεια εἶναι ἡ νέα ἡμῶν γλῶσσα. Εἶναι ἡ γλῶσσα, ἣτις ὠρμήθη μὲν ἀπὸ τῆς κοινῆς, ὡς ὠνομάσθη ἡ ἁπτικὴ γλῶσσα ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Διαδόχων, κατὰ δὲ τοὺς μετὰ τὴν Ἀλωσιν χρόνους ὑπὸ τῶν σοφῶν τοῦ Γένους διδασκάλων ἀπηλλάγη, καθ' ὅσον ἦτο δυνατόν, ἀπὸ τῶν διαλεκτικῶν καὶ τῶν ξενικῶν στοιχείων, μεθ' ὧν ἀνεμείχθη κατὰ τὸ μακρὸν στάδιον τῆς ἀνελίξεως αὐτῆς. Εἶναι ἡ γλῶσσα, ἣτις ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἑθνους ἔτι μᾶλλον κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ νεωτέρου βίου πλουτισθεῖσα καὶ καθαρθεῖσα ἐξηπλώθη πανταχοῦ διὰ τῆς διοικήσεως καὶ τῶν σχολείων καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν βιβλίων καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Τύπου καὶ τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἄλλων μέσων, δι' ὧν αἱ γλῶσσαι ἐξαπλοῦνται καὶ ἐπικρατοῦσι καὶ ἀποβαίνουνσι κοιναί, εἶναι δὲ σήμερον ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν

γλῶσσα, ἡ νέα κοινὴ γλῶσσα, δι' ἧς οἱ Ἕλληνες κοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους. Ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ ἐγράφησαν καὶ γράφονται τοῦ κράτους τὰ ψηφίσματα καὶ τὸ σύνταγμα καὶ οἱ νόμοι. Ἐν αὐτῇ συντάσσονται τὰ ἐπιστημονικὰ τῶν Ἑλλήνων συγγράμματα, τὰ θεολογικά, τὰ φιλολογικά, τὰ φιλοσοφικά, τὰ ἱστορικά, τὰ νομικά, τὰ ἱατρικά καὶ τᾶλλα. Ἐν αὐτῇ ἀγορεύουσι τοῦ Κοινοβουλίου οἱ ρήτορες καὶ γράφουσι τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ κηρύσσεται τὸ θεῖον κήρυγμα. Εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς Ἀκαδημίας ἡμῶν, τῆς δημοσίας καθόλου ὑπηρεσίας, ἡ γλῶσσα, ἣν οἱ Ἕλληνες μεταχειρίζομεθα ἐν μὲν τῷ αὐστηροτέρῳ γραπτῷ λόγῳ ἀκριβεστέραν καὶ καθαρεύουσιν ἀπὸ διαλεκτικῶν καὶ ξενικῶν στοιχείων κατὰ τὸ δυνατόν, ἐν δὲ τῷ ἄλλῳ γραπτῷ λόγῳ καὶ τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ ἀπλουστέραν καὶ χαλαρωτέραν, ὅπως συμβαίνει πανταχοῦ.

Ὅμιλοῦμεν δὲ περὶ φρουρήσεως τῆς γλώσσας ταύτης, διότι, ὅπως οὐδένα λανθάνει, ἐν ᾧ πρότερον τὸ Ἕθνος ἐν ἀγαστῇ συμπνοίᾳ μετὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ περιεῖπε καὶ ἐθεράπευε καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἐπ' ἐσχάτων τινὲς ἀπὸ ἀρχῶν σφαλερῶν ὁρμώμενοι καὶ παραφερόμενοι ὑπὸ ζήλου ἀτόπου ἐκήρυξαν μὲν τὸν πόλεμον πρὸς τὴν ἀκριβεστέραν αὐτῆς μορφὴν, σπουδάζουσι δὲ τὴν κοινὴν καθαρεύουσιν ἑλληνικὴν γλῶσσαν νὰ ἐκβάλωσιν ἐντελῶς ἀπὸ τῶν παντοίων εἰδῶν τῆς λογοτεχνίας, παρακόπτουσι δὲ λέξεις εἰς πάντας γνωρίμους, πᾶν δὲ στοιχεῖον ἰδιωματικὸν καὶ κακόζηλον καὶ ἄγνωστον παραλαμβάνοντες καὶ ξένα συνυφαίνοντες ὀνόματα, ἐν ᾧ ἔχουσι πρόχειρα καὶ κάλλιστα ἑλληνικά, καταργοῦντες δὲ καὶ τὴν ὀρθογραφίαν δημιουργοῦσιν ἄλλοι ἄλλα ἰδιότυπα γλώσσας κατασκευάσματα, ἅτινα κινοῦσι τὴν ἀηδίαν πάσης εὐαισθήτου ψυχῆς, ἐξάπτουσι δὲ τὴν ἀγανάκτησιν, δικαίως. Δὲν ἠρκέσθησαν δὲ εἰς ταῦτα οἱ οὕτω νεωτερίζοντες, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ σχολεῖα εἰσήγαγον τὰ τοιαῦτα γλωσσικὰ ἰδιώματα παρὰ τὰς διαμαρτυρίας συμπάσης τῆς Ἑλλάδος, ἐδημιούργησαν δὲ οὕτω παρ' ἡμῶν τὴν γλωσσικὴν ἀτασθαλίαν καὶ τὴν ἀναρχίαν καὶ τὴν ἀκολασίαν, τὴν ὁποίαν πάντες γνωρίζομεν.

Καὶ εἶναι ἀναντίλεκτον ὅτι καὶ ἐν τῇ περιφρουρήσει τῆς γλώσσας ὀφείλει νὰ πρωτοστατήσῃ ἡ Ἀκαδημία, ἥτις εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἀνώτατος σύμβουλος τῆς Πολιτείας εἰς τὰ παντοῖα ἔργα, ἅτινα εἶναι ἀνατεθειμένα εἰς αὐτήν. Ἡ Ἀκαδημία ἔχει καθήκον ὑπέρτατον ὅχι μόνον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἄρσιν τῆς κρατοῦσης ἀτοπίας, ἀλλὰ καὶ νὰ συστήσῃ εἰς τοὺς ἀρμοδίους τὴν ταχίστην διόρθωσιν αὐτῆς. Ἀλλως τε καὶ ὁ Ὄργανισμός ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν τὴν υποχρέωσιν νὰ μεριμνήσῃ περὶ συντάξεως τοῦ Λεξικοῦ καὶ τῆς Γραμματικῆς μετὰ τοῦ Συντακτικοῦ τῆς γλώσσας, βιβλίων, ἅτινα εἰσαγόμενα αὐτὰ μόνα εἰς τὰ δημόσια καὶ τᾶλλα σχολεῖα τὰ ὑπὸ τοῦ κράτους ἀνεγνωρισμένα θὰ χρησιμεύωσιν ὡς ἀπηκριβωμένοι ὁδηγοὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσας (ἄρθρ. 91).

Τὸ Λεξικόν, περὶ οὗ πρόκειται ἐνταῦθα, θὰ περιλαμβάνῃ τὴν ἐν τῷ νῦν χρόνῳ κρατοῦσαν γλῶσσαν τοῦ Ἑθνους καὶ θὰ χρησιμεύῃ ὥς ὁ ἐνιαῖος αὐτῆς κανὼν, θὰ συμπληροῦνται δὲ εἰς τὰς ἐκάστοτε νέας αὐτοῦ ἐκδόσεις. Πάντες οἱ δόκιμοι κρινόμενοι τύποι τῆς γραφομένης γλώσσης, πάντες οἱ ὑπάρχοντες ὀρθοὶ ἐπιστημονικοὶ καὶ τεχνικοὶ ὅροι καὶ ὅσοι δημιουργοῦνται σὺν τῷ χρόνῳ θὰ περιλαμβάνωνται ἐν αὐτῷ, πρὸς δὲ τούτοις τὰ ὀρθὰ ὀνόματα, δι' ὧν ὀνομάζονται ἢ εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀνομάζωνται καὶ ἄλλα νεώτερα δημιουργήματα καὶ τῆς τέχνης καὶ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τὰ προϊόντα καὶ ὅ,τι ἄλλο ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ νεώτερος βίος.

Ἡ δὲ Γραμματικὴ μετὰ τοῦ Συντακτικοῦ θὰ εἶναι τὰ βιβλία, δι' ὧν ἀπὸ τῶν δημοτικῶν σχολείων κατὰ μικρὸν προβιβάζόμενοι θὰ μανθάνωσιν οἱ Ἕλληνες νὰ γράφωσι καὶ ὁμιλῶσι τὴν γλῶσσαν ταύτην ὀρθῶς κατὰ τύπους καὶ σύνταξιν.

Οὕτω περιφρουροῦνται αἱ γλῶσσαι παρὰ πᾶσι τοῖς προσηγμένοις λαοῖς, οἵτινες καὶ δημιουργοῦσιν αὐτὰς καὶ καθαίρουσι κατὰ πάντα τρόπον καὶ ἐξαπλοῦσι μάλιστα διὰ τῶν σχολείων. Ἐν Γαλλίᾳ πᾶν παιδικὸν καὶ ἰδιωματικὸν καὶ ξενικὸν στοιχεῖον ἀποκρούεται ἀπὸ τῶν πρώτων σχολείων, πλουτίζεται δὲ ἡ πενιχρὰ γλῶσσα ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας διὰ λέξεων νέων, λέξεων τῆς γλώσσης τῶν πεπαιδευμένων, ἔτι δὲ δι' ὀνομάτων, ἅτινα ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καθόλου δημιουργεῖ κατὰ μικρόν. Καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τῶν πρώτων τάξεων τῶν στοιχειωδῶν σχολείων διδάσκεται ἡ ἐπίσημος γερμανικὴ γλῶσσα, ἥς ὑπόδειγμα παρέχουσι τὰ ὑπέροχα ἀναγνωστικά βιβλία, ἅτινα παρὰ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς παντοδαπὰς γνώσεις ἀπηκριβωμένης παρέχουσι καὶ τὸ φρόνημα προάγουσι καὶ τὴν περὶ τὰ καλὰ εὐαισθησίαν. Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις.

Ὅτι δὲ καὶ αἱ Ἀκαδημαῖαι πανταχοῦ καὶ εἰς τὰ τῆς ρυθμίσεως τῆς γλώσσης συντελοῦσι, εἶναι γνώριμον. Ἡ παλαιοτάτη τῶν Ἀκαδημιῶν τῶν νεωτέρων χρόνων, ἡ συσταθεῖσα ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1582, σκοπὸν προέθετο τῆς ἰταλικῆς γλώσσης τὴν κάθαρσιν, τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν πιτύρων ἀπὸ τοῦ ἀλεύρου, ὥς εἶπον, ἐξ οὗ καὶ ὀνομάσθη Accademia della crusca, ἐξέδωκε δὲ τῷ 1612 τὸ λεξικόν, ὅπερ ἐγένετο κανὼν ἐκείνων, ὅσοι μετὰ ταῦτα ἔγραψαν ἰταλιστί.

Τὸν αὐτὸν δὲ σκοπὸν ἔσχεν ἀρχῇθεν καὶ ἡ κατὰ τὸ πρότυπον ἐκείνης ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΓ' τῷ 1635 ὑπὸ τοῦ καρδινάλιου Richelieu ἰδρυθεῖσα Γαλλικὴ Ἀκαδημία, δηλὸν ὅτι τὴν γλῶσσαν νὰ καθάρῃ καὶ πλουτίσῃ καὶ καταστήσῃ ἐπιτηδεῖαν εἰς κομῆν καὶ ἀριστοτεχνικὴν ἔκφρασιν τῆς συγχρόνου σκέψεως, κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν, τῆς ἐλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς, ὧν ἡ ἐξέτασις καὶ μελέτη ἐγένετο κυριώτατον μέλημα τῶν σοφῶν τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Πρῶτον δὲ τῆς Ἀκαδημίας ταύτης ἀσχόλημα ἐγένετο ἡ σύνταξις τοῦ γνωριμωτάτου Λεξικοῦ αὐτῆς, δι' οὗ

ἐπεξητήθη ἡ ρύθμισις καὶ παγίωσις τῶν τύπων τῆς γαλλικῆς γλώσσης. Ἐξεδόθη δὲ τὸ λεξικὸν τοῦτο τὸ πρῶτον τῷ 1694, συμπληρούμενον δ' ἐπανεκδίδεται, ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν εἰκοσιπενταετίαν. Καὶ ἄλλαι δὲ Ἀκαδημαῖαι παραπλησίους σκοποὺς ἐπεδίωξαν ἀπὸ τῆς ιδρύσεως αὐτῶν.

Καὶ σημειωτέον ὅτι τὸ Λεξικὸν τῆς γραφομένης γλώσσης, περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος, θὰ εἶναι πάντῃ διάφορον τοῦ λεγομένου Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ, ὅπερ παρασκευάζει καὶ ἐκδίδει ἡ ἡμετέρα Ἀκαδημία. Ἐκεῖνο εἶναι λεξικὸν τῆς λαλουμένης γλώσσης μετὰ τῶν παντοίων ἰδιωματικῶν καὶ ξενικῶν στοιχείων, ἔχει δὲ σκοπὸν κύριον νὰ ἐπικουρήσῃ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν τῆς γλώσσης. Τὸ δὲ λεξικὸν τῆς γραφομένης γλώσσης θὰ εἶναι βιβλίον χρηστικόν, ἀπαραίτητον εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι θέλουσι νὰ γνωρίζωσι κατ' ἀκρίβειαν τὴν νῦν κρατοῦσαν γλῶσσαν, τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ Ἑθνους, παρεμφερὲς πρὸς τὰ λεξικά τῶν ἄλλων Ἀκαδημιῶν, ἐν οἷς εἶναι κατατεθειμένοι οἱ θησαυροὶ τῶν νῦν κρατουσῶν ἑκασταχοῦ γλωσσῶν.

Τὸ δὲ κατὰ τὴν τάξιν, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὴν σπουδαιότητα τελευταῖον ἔργον, οὗτινος ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐπιληφθῇ ταχέως ἡ Ἀκαδημία, εἶναι ἡ μετὰ τοῦ προσήκοντος διαφέροντος περαιτέρω παρακολούθησις τῆς ἀληθῶς μεγαλογνώμονος προτάσεως, ἣν εἰσήγαγον οἱ ἰδίᾳ δαπάνῃ καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀκαδημίας ἀνασκάψαντες τὸν ἱερὸν χῶρον τῆς παλαιᾶς Ἀκαδημείας, ὁ κ. Ἀριστόφρων καὶ ἡ ἐρίτιμος σύζυγος αὐτοῦ. Πρόκειται περὶ ιδρύσεως Διεθνοῦς Κοινοῦ τῶν Ἀκαδημιῶν ἐν τῷ χώρῳ, ἐνθα τὴν πρῶτην Ἀκαδημίαν ἵδρυσεν ὁ Πλάτων καὶ ἐκήρυξε τὰ φιλοσοφικά αὐτοῦ δόγματα. Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ μέλλει νὰ εἶναι ἀνστηρῶς ἐπιστημονικὸς καὶ ἠθικός, ἐπιστημονικαὶ ἔρευναι καὶ φιλοσοφικαὶ μελέται καθόλου ἀναφερόμεναι εἰς τὸν κόσμον καὶ τὸν βίον, καὶ δὴ καὶ τὰς ιδέας καὶ τὰς ἀξίας, πρὸς ἃς ὀφείλει νὰ ρυθμίζεται ὁ ἀτομικὸς καὶ ὁ κοινωνικὸς τῶν ἀνθρώπων βίος. Καὶ ἡ ἐπίτευξις τοῦ σκοποῦ τούτου θὰ ἐπιδιώκεται διὰ συνεργασίας τῶν ἐν τῷ κόσμῳ Ἀκαδημιῶν καὶ τῶν ἄλλων ἰδρυμάτων, ἅτινα θὰ ἔχωσιν ἀντιπροσωπείας καὶ ἐγκαταστάσεις ἐν τῷ εἰρημένῳ Κοινῷ, δι' ἔρευνῶν καὶ συζητήσεων, ὧν τὰ πορίσματα θὰ δημοσιεύονται ἐκάστοτε, ἔτι δὲ διὰ μαθημάτων καὶ διαλέξεων ἐν τῷ Κοινῷ γνωσμένων. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Ἀριστόφρονος παραπεμφθεῖσα, ὡς ἐνθυμεῖσθε, εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπείαν ἐμελετήθη ὑπ' αὐτῆς εἰς πολλὰς συνεδρίας· ὑπολείπεται δὲ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Ὀλομέλειαν, ἣτις εἶναι κυρία νὰ ἐκφέρῃ περὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων τὴν τελικὴν γνώμην. Ὁ ἄθλος οὗτος εἶναι μέγιστος, ἀλλ' ἀνυπολόγιστος θὰ εἶναι καὶ ἡ ὠφέλεια, ἣτις μέλλει ἀπὸ τούτου νὰ προέλθῃ, ἐὰν κατορθωθῇ. Ἐγγυᾶται δὲ περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου ἡ γενναιοδωρία ἐκείνων, οἵτινες εἰσήγαγον τὴν γνώμην καὶ εἶναι ἔτοιμοι εἰς μεγάλας νὰ υποβληθῶσι θυσίας πρὸς κατορθωσιν τῆς εὐγενοῦς ταύτης ιδέας.

Ταῦτα, φίλοι συνάδελφοι, εἶναι τὰ καθήκοντα, ὧν τὴν ταχεῖαν ἐκτέλεσιν ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νὰ συστήσω πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἔχω δι' ἐλπίδος ὅτι καὶ εἰς τὴν κατόρθωσιν τούτων καὶ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Ἀκαδημίας θὰ ἔχω ὑμᾶς πάντας προθύμους συνεργούς, πρώτους τοὺς ἐν τῇ Συγκλήτῳ παραστάτας καὶ μάλιστα τὸν ἀγαπητὸν κύριον Ἀντιπρόεδρον, τοῦ ὁποίου ἡ σοφία δὲν περιλαμβάνει μόνον τὴν πολεμικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ εὐρύτερον ἐκτείνεται πεδίον τῆς γνώσεως, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἐμμελῶς θὰ ἡδύνατο νὰ λεχθῇ τὸ Ἀρχιλόχειον ἐκεῖνο·

θεράπων μὲν Ἐνυαλίῳ ἄνακτος
καὶ Μουσέων ἐρατὸν δῶρον ἐπιστάμενος.

Ἀντὼ δὲ τὴν ἐλπίδα ταύτην τὸ μὲν ἀπὸ τῆς εὐγενοῦς ὑμῶν προαιρέσεως, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ὑπερφουοῦς δυνάμεως, ἣν ἔχουσιν αἱ μεγάλαι ἀρχαὶ καὶ ἀξίαι. Τῆς θεραπείας τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, τῆς πραγματώσεως τοῦ κόσμου τῶν ὑπερτίτων ἰδεῶν τὰς ὁποίας πρώτη συνέλαβε καὶ περιέθαλψε καὶ εἰς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος παρέδωκεν ἡ δαιμονία διάνοια τοῦ Πλάτωνος, τῆς περαιτέρω καλλιτεργείας τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ἣν ἀνέπτυξεν ἡ ἐλληνικὴ μεγαλοφυΐα, τοῦ μεγαλείου τῆς Ἑλλάδος, ἥτις δύναται πάλιν νὰ ἀποβῇ ἐστία τῆς λατρείας τοῦ παγκοσμίου πνεύματος καὶ πρώτη ἰέρεια τῆς ἡμερώσεως καὶ τῆς διακοσμήσεως καὶ τῆς τελειώσεως τοῦ βίου ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ τοῦ ἐπωνύμου ἥρωος τῶν Ἀκαδημιῶν, οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ θεωρήσῃ ὑπέρτερον ἢ ὑπερέχουσα ἐλληνικὴ ψυχὴ, ἡ ψυχὴ, ἥτις ἐλάτρευσε τὴν Θεὰν τῆς σοφίας καὶ ἐδημιούργησε τὰς Μούσας καὶ τὰς Χάριτας καὶ ἐλάξευσε τὴν θεοσπεσίαν τοῦ Πλάτωνος γλῶσσαν καὶ εἰς τὸν κόσμον τῶν ἡθικῶν ἰδεῶν ἔταξε τὴν Θέμιν καὶ τὴν Αἴκην καὶ τὴν Εὐφρόνην τὴν μεγιστόπολιν καὶ ἀνύψωσε καὶ ἐστεφάνωσε τὴν Ἀρετὴν.